

1. Referentie

Referentie	Gadeyne, E., Ghespuière, P., Onghena, P. & Verschueren, K. (2000). Meten van zelfconcept bij jonge kinderen. <i>Kind en Adolescent</i> , 21, (2), 125-143.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	0167-2436
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Het doel van dit onderzoek is de geldigheid van het begrip zelfconcept bij jonge kinderen te bestuderen en de invloed van verschillen tussen meetschalen na te gaan. Daartoe is de relatie met leerprestaties en gedragskenmerken onderzocht en werden drie instrumenten voor zelfconcept op een aantal meetkenmerken vergeleken. De onderzoeksgroep bestond uit 69 kinderen van groep 2. De zelfconceptschalen en een schoolrijpheidstoets werden aan de kinderen voorgelegd en hun ouders vulden een gedragsvragenlijst in.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, welzijn
Trefwoord(en)	Cognitief presteren, psychosociaal functioneren, zelfconcept, zelfbeleving

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Els Gadeyne, Paul Ghespuière, Patrick Onghena & Karine Verschueren Afdeling Orthopedagogiek Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Vesaliusstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32 62 04 Fax: 016/ 32 59 33 http://www.psy.kuleuven.ac.be/ortho/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Meten van zelfconcept bij jonge kinderen: men wil nagaan in hoeverre de beelden die kinderen over zichzelf presenteren via verschillende schalen met elkaar overeenstemmen, en wat de invloed is van de operationalisering van zelfconcept op het meetresultaat. Validiteit van de beschikbare meetinstrumenten toetsen: bekijken welk verband er bestaat tussen (aspecten van) het zelfconcept enerzijds en cognitief presteren respectievelijk psychosociaal functioneren (uitgedrukt in termen van probleemgedrag).
Hypothesen	Gezien de onderlinge verschillen qua inhoud, specificiteit en bevragsingswijze verwacht men in het algemeen een matig sterke samenhang tussen de schalen. Men veronderstelt dat de instrumenten die op meerdere dimensies van elkaar verschillen een minder sterke samenhang vertonen dan de instrumenten die slechts op één van de besproken kenmerken verschillen. Van het cognitief presteren verwacht men dat het in eerste instantie samenhangt met het cognitieve zelfconcept, en in mindere mate met het globale zelfconcept. Voor het meten van probleemgedrag verwacht men de sterkste samenhang tussen zelfconcept

	en internaliserend probleemgedrag.
--	------------------------------------

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek Men heeft drie schalen voor zelfconcept (Schaal voor Waargenomen Competentie en Sociale Acceptatie (ofwel Harterschaal), Handpop Interview en Zelfbelevingsschaal) afgenomen bij eenzelfde groep kinderen. In de Harterschaal wordt aan de hand van tekeningen gevraagd wat kinderen denken over specifieke domeinen van hun functioneren, dit gebeurt via een vierpuntsschaal. De zelfbelevingsschaal hanteert dezelfde techniek, maar peilt eerder naar de globale zelfbeleving. Het Handpop Interview richt zich ook op de globale zelfbeleving, maar via een meer indirecte bevragsingsmethode (het kind laat de pop het antwoord geven). De verwerking van deze laatste schaal gebeurde aan de hand van 2 dimensies. Ze werden enerzijds afzonderlijk gescoord op een zespuntsschaal of anderzijds gecombineerd tot een nominale variabele met 4 categorieën. De 3 instrumenten werden individueel afgenomen. Het Handpop Interview is op video opgenomen. De Child Behavior Checklist (een schriftelijke gedragsvragenlijst over kinderen tussen 4 en 18 jaar) werd aan beide ouders afzonderlijk voorgelegd. Dit gebeurde via de school. Via 118 specifieke vragen en twee open items werd gepeild naar het voorkomen van gedrags- en emotionele problemen. De ouders moesten telkens via een driepuntsschaal antwoorden. Voor het onderzoek werd enkel gebruik gemaakt van de door de moeders ingevulde vragenlijsten. 'Ordenen' en 'Taal voor Kleuters' werden gebruikt als maat voor het cognitief presteren. Beide toetsen zijn erop gericht kinderen uit de 2de en 3de kleuterklas te signaleren die schoolse achterstanden vertonen. De scores op de items van beide toetsen werden vergeleken met de normen van januari derde kleuterklas. De afname ervan gebeurde in kleine groepjes (6 tot 8). De gegevens werden verwerkt door middel van correlaties, regressie- en variantieanalyse.
Onderzochte groep	69 kinderen uit derde kleuterklas uit vier klassen binnen drie scholen werden onderzocht. Ze hadden een gemiddelde leeftijd van 5 jaar en 8 maanden. De geslachtsverdeling bedroeg 39 jongens en 30 meisjes. Er was slechts één kleuter van allochtone afkomst. De kinderen kwamen voornamelijk uit lagere en middenklassemilieus. De gedragsschaal werd door 58 moeders correct ingevuld.
Bereik	Lokaal (buurt van Diksmuide)

7. Resultaten

Samenhang schalen	De samenhang tussen de zelfconceptschaal die zowel op de dimensies inhoud, specificiteit als bevragsingswijze van elkaar verschillen (met name Harterschaal en Handpop interview) is laag. In tegenstelling tot de hypothese, vond men de hoogste samenhang tussen de Harterschaal en de Zelfbelevingsschaal, hoewel deze qua inhoud én specificiteit verschillend zijn. De inhoud van zelfconceptschaal heeft minder invloed op het meetresultaat dan de bevragsingswijze. Het kan voor de clinicus dus relevant zijn om het zelfconcept met verschillende methoden te bevragen en dus ook om informatie te verzamelen over het zelfconcept binnen verschillende inhoudelijke domeinen.
Cognitief presteren	Zelfconceptschaal die niet specifiek gericht zijn op het schoolse presteren hangen ook niet samen met de effectieve prestaties op schoolse proeven. Het algemene zelfconcept is niet en het cognitieve zelfconcept is wel gerelateerd aan cognitief presteren.
Gedragsproblemen	Onverwacht vond men geen statistisch significante samenhang tussen de diverse zelfconceptschaal en de factor internaliseren uit de gedragsschaal. Mogelijk dienen vragen te worden gesteld bij de validiteit van de zelfconceptschaal en de gedragsschaal wat dit aspect betreft. Zelfconcept is wel gerelateerd aan externaliserend probleemgedrag. Dit zou erop kunnen wijzen dat feedback uit de omgeving van een kind op deze leeftijd van grote invloed is op de zelfbeleving.
Begripsvaliditeit	De relaties tussen het cognitieve zelfconcept en leerprestaties, alsook tussen zelfconcept en externaliserend probleemgedrag vormen een aanwijzing voor de geldigheid van het begrip zelfconcept op jonge leeftijd.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Gadeyne, E., Ghesquiere, P. & Onghena, P. (2004). Psychosocial functioning of young children with learning problems. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45, (3), 510.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Het doel van het onderzoek is de geldigheid van het begrip zelfconcept bij jonge kinderen te bestuderen en de invloed van verschillen tussen meetschalen na te gaan. Daartoe is de relatie met leerprestaties en gedragskenmerken onderzocht en werden drie instrumenten voor zelfconcept op een aantal meetkenmerken vergeleken.

Drie schalen voor de meting van zelfconcept (Harterschaal of Schaal voor Waargenomen Competentie en Sociale Acceptatie, Handpop Interview en Zelfbelevingsschaal) werden bij jonge kinderen afgenomen. De onderzoeksgroep bestond uit 69 kinderen uit de derde kleuterklas. Vanuit deze gegevens wou men nagaan in hoeverre de beelden die kinderen over zichzelf presenteren via verschillende schalen met elkaar overeenstemmen. Men ging kijken of er een zekere samenhang vastgesteld kon worden tussen de verschillende schalen, daarbij rekening houdend met hoe door de verschillende schalen invulling wordt gegeven aan de dimensies inhoud, specificiteit en bevragswijze.

Om het verband tussen het zelfconcept enerzijds en cognitief presteren respectievelijk psychosociaal functioneren anderzijds na te gaan, werd aan de kinderen een schoolrijheidsproef en aan de ouders een schriftelijke gedragsvragenlijst voorgelegd.

Na de verwerking van de gegevens bleek de samenhang tussen de zelfconceptschalen laag. De hoogste samenhang vond men tussen de Harterschaal en de Zelfbelevingsschaal. Wat de dimensies betreft, bleek dat de bevragswijze van grote invloed is. Voor de clinicus kan het dus relevant zijn om het zelfconcept met verschillende methoden te bevragen.

Zelfconceptschalen die niet specifiek gericht zijn op het schoolse presteren hangen ook niet samen met de effectieve prestaties op de schoolse proeven. Niet het algemene zelfconcept, maar wel het cognitieve zelfconcept werd gerelateerd aan cognitief presteren.

Verder werd, tegen de verwachtingen in, geen statistisch significante samenhang tussen de diverse zelfconceptschalen en de factor internaliseren uit de gedragsschaal vastgesteld. De metingen van zelfconcept werden wel gerelateerd aan externaliserend probleemgedrag. Dit zou er op kunnen wijzen dat feedback uit de omgeving van een kind op deze leeftijd van grote invloed is op de zelfbeleving.

De samenhang tussen het cognitieve zelfconcept en leerprestaties, alsook tussen zelfconcept en externaliserend probleemgedrag vormt een aanwijzing voor de geldigheid van het begrip zelfconcept op jonge leeftijd.